

Uvodnik

2/2006

V tej številki Organizacije so objavljeni nadaljnji trije dokumenti z Ministrske konference v Göteborgu, 14-15 november 2005 z naslovom »Na poti v družbo znanja – skandinavska izkušnja«. To so delovne deklaracije: »Razvoj informacijske in komunikacijske tehnologije«, »E-uprava in inoviranje v javnem sektorju s ciljem da se okrepi gospodarstvo znanja« in »Razvoj in uporaba inovacijskih grozdov«. Vse tri deklaracije izhajajo iz pozitivnih izkušenj skandinavskih držav, še posebej pa poudarjajo pomen teh izkušenj za »nove« članice Evropske zveze (EU10), ki na omenjenih področjih večinoma znatno zaostajajo za »starimi« članicami (EU15).

V primerjavi predvsem z ZDA in Japonsko, Evropa kot celota močno zaostaja v investiranju v informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (IKT), »digitalni razkorak« pa je še bistveno večji pri državah E10. Evropska zveza tudi močno zaostaja na področju vlaganja v raziskave in razvoj na sploh, še posebej pa na področju IKT: ta delež raziskav IKT je v Evropi okoli 18%, v ZDA in na Japonskem pa je skoraj dvakrat višji. Predvsem skandinavske države pa se lahko primerjajo z ZDA in Japonsko, tako glede investiranja v IKT kot tudi glede deleža izdelkov (15-20%) v proizvodnem outputu in pri realizaciji storitev (12 – 14%) na področju IKT. Ta nivo so skandinavske države dosegle postopoma, pri tem pa so vlogo katalizatorja odigrala velika nacionalna podjetja kot sta Nokia in Erikson. Za razliko od ZDA

so skandinavske države ostale vodilne pri tehnološkem razvoju, dosegle visoko stopnjo gospodarske uspešnosti in pri tem ohranile visoke socialne standarde.

Deklaracija ugotavlja, da naslednjih 7 let predstavlja prelomno priložnost, da pride, še posebej v državah EU10, do uspeha ali poloma. Te države lahko povečajo razširjenost informacijskih in komunikacijskih tehnologij in ujamejo evropsko poprečje, kar jim bo omogočilo povečati konkurenčnost. Izhajajoč iz skandinavskih izkušenj deklaracija podaja nekaj smernic za delovanje držav EU10. Poudarja povečane investicije v izobraževanje in usposabljanje na področjih, povezanih z IKT, da bi ustvarili temeljno izobrazbeno podlago, primer v kompetentne programe s področja informacijske tehnologije za mala podjetja, poglobljeno izobraževanje o informacijski tehnologiji po šolah in sheme certificiranja izobraževanja s področja informacijske tehnologije.

Posebna deklaracija obravnava uporabo IKT v javni upravi z namenom, da se posodobi nudenje storitev z vpeljavo inovativnih tehnik in organizacijskih sprememb v javni upravi, ki v svoji najširši opredelitvi zajema tudi e-zdravstvo in e-učenje. Deklaracija poudarja, da e-uprava zahteva precejšnje investicije, preden se pokažejo vidni rezultati. V ospredje postavlja tudi potrebo po partnerstvu javnega sektorja z razvojnimi in raziskovalnimi centri univerz in zasebnih podjetij.

Uspeh skandinavskih dežel temelji na različnih oblikah partnerstev, ki jih spodbuja kultura preglednosti in odprtosti. Ena od pomembnih oblik partnerstva so inovacijski grozdi (ki jim je sider namenjena posebna deklaracija) kot združenja med seboj odvisnih podjetij in institucij, ki jih povezuje in vodi k sodelovanju sistem tržnih in netržnih vezi. Vanje se vključuje vrsta organizacij, ki so

konkurenčno pomembne, poleg privatnega sektorja tudi univerze in raziskovalne organizacije, agencije, ki postavljajo standarde, trgovinska združenja. Kot ugotavlja deklaracija, so grozdi v državah EU10 manj razviti, in navaja vrsto ovir za to: spet pomanjkanje duha sodelovanja, pomanjkljive povezave z raziskovalnimi in specializiranimi ustanovami in javnimi oblastmi (kar je po skandinavskih izkušnjah ključnega pomena za vsako grozdniško pobudo), duši pa jih tudi prevlada multinacionalk v nabavnih verigah.

V celoti vse tri deklaracije poudarjajo, naj evropske države, še posebej države skupine EU10, več vlagajo v razvoj na splošno, še posebej pa v razvoj in širšo uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije. Če bo Slovenija hotela to uresničiti, moramo razjasniti kaj je prioriteten nacionalni interes, kaj pa je poslovni interes nekaterih ozkih skupin. Na primer, če pogledamo na novejši zemljevid Evrope (recimo tistega, ki ga je nedavno pošiljala AMZS svojim članom), je takoj očitno, da je večina najbolj razvitih držav EU (skandinavske države, Irska, Francija, Španija, ...) v preteklosti mnogo manj vlagala v avtoceste kot Slovenija. Lahko se zato vprašamo, ali so vse večji apetiti po pospešenih vlaganjih v avtoceste (in s tem povezano zadolževanje) res v nacionalnem interesu ali morda le v interesu ozke skupine avtocestnega lobija, trgovine z gorivi in prodajalcev avtomobilov.

Jože Zupančič, urednik